

JIZERSKÉ HORY Z OBOU STRAN

Autokarový zájezd 8. - 9. května 2010

Zájezd v podstatě navazuje na loňský „K pramenům Jizery“ (8. - 10. května), který se polské části pohorí jen dotkl na levém břehu Jizery, aniž byly původně plánované prameny spatřeny. Nalézt je může být větší cti nejzdatnějších účastníků nynější akce, jejím těžištěm ovšem je hřebenový přechod nejvyšší části pohorí, kterou je Vysoký hřeben jizerský (Wysoki Grzbiet v Polsku) s nejvyšším vrcholem Wysoka Kopa (1126 m), končící českým Smrkem (1124 m).

Za celou existenci TKSP a jeho předchůdce OTTJ VCHZ to bude teprve třetí zájezd na Wysoki Grzbiet: první, do Krkonoš a polských Jizerských hor, vedl 29. - 30. 10. 1979 Jindra Němec, druhý, 9. 6. 2001 pouze do Polska, vedl Chládek. Z propozic tohoto druhého zájezdu jsou převzaty některé místopisné údaje.

Každý účastník musí mít osobní doklad (OP nebo GP) pro případ kontroly v Polsku. Pojištění léčebných výloh není vzhledem k blízkosti autokaru nezbytné, je však třeba držet se ve větších, soběstačných skupinách. Na občerstvení a suvenýry je vhodné mít polské zloté.

Noclehy jsou zajištěny v tělocvičně s ubytovnou v N. Městě pod Smrkem, Švermova ul. 694. Ubytovna má 5 prostorných pokojů po 3 lůžkách s povlečením a dekami; tělocvična je veliká a je vybavena dostatečným počtem žíněnek apod. K dispozici je kuchyňka: dvouvaříč, lednička, varné konvice, nádobí. (Informace od ředitelky Sportovního a relaxačního centra paní Věry Mlejnkové, tel. 776 098 911, e-mail: bazen@nmpps.cz.) Ve městě jsou dvě restaurace, které dobře vaří: „Na náměstí“ (Češi, tel. 736 536 141) a „Zlatá hvězda“ (Vietnamci, tel. 482 325 163, 606 385 396).

**Zájezd je zařazen do kalendáře akcí 2010 oblasti KČT Pardubický kraj.
Všichni účastníci (i nečlenové) jsou úrazově pojištěni díky příslušnosti TKSP k ČSTV.**

Na zájezd jsou zapotřebí mapy KČT č. 22 „Krkonoše“ a č. 20-21 „Jizerské hory“.

Sobota 8. května:

Odjezd v 6.30 od ZS, po dohodě je možný nástup na zastávkách MHD (Bělehradská ul. v Polabinách, UMA, Lázně Bohdaneč), v Pohřebačce a Kuklenách. Asi 145 km přes N. Paku a Harrachov do Szklarské Poręby, předpokládán příjezd asi v 9 h. Krátká společná vycházka (15 minut) z parkoviště k vodopádu říčky Szklarky a zpět. (Možná je platba vstupného do národního parku!)

A Od nádraží ve Szklarské Porębě stále po **Č** 3 km (1:20 h) na Wysoki Kamień (1058 m), hřebenem přes Izerskie Garby a kolem Vysoké Kopy na Polanu Izerskou (+13 km) a ještě 3 km na turist. chatu „Na Stogu Izerskim“ (1060 m; na vrchol 1105 m po **Z** +0,4 km a stejně zpět). Sestup po **Č** 4 km do lázní Świeradów-Zdrój a asi 1 km po **M+Z** k autokaru u benzinky nebo u bývalého nádraží. **Celkem asi 24 nebo 25 km.**

B Autokarem po silnici č. 362 na parkoviště za Zatačkou smrti, odtud po **Ž** přes Czarnou Górę na Wysoki Kamień (3 km, 0:50 h) a dále jako **A**. (Stejná délka trasy, o cca 100 m menší stoupání.)

C Jako předchozí trasy na Polanu Izerskou (15,5 km) a po **M** sestup 5 km do Świeradowa-Zdroje do lázní a k autokaru. **Celkem asi 21 km.**

D Autokarem až na parkoviště Rozdrože Izerskie, odtud asi 9,5 km po **M** Kamienickým Grzbietem přes Sępiu Górę do Świeradowa-Zdroje, prohlídka lázní a zpět k autokaru. **Celkem asi 12 km.** (Pozn.: Tato trasa není celá na žádné české mapě, zájemci dostanou kopii polské 1:40.000.)

Trasy **B** a **D** se nebudou realizovat, pokud by se autokar nevešel pod viadukt ve Szklarské Porębě a jel by do Świeradowa (příp. na Rozdrože Izerskie) oklikou přes Jelení Horu a Mirsk.

E Jako trasy **A** a **B**, ale pouze na Rozdrože pod Zwaliskiem (5 km) a pak 3 km po **Z** na parkoviště Rozdrože Izerskie, kde čeká autokar. Přejezd do Świeradowa-Zdroje, prohlídka lázní a zpět k autokaru. **Celkem asi 10 km.**

V lázních lze navázat výstupem **4 km** po **Č** na tur. chatu „Na Stogu Izerskim“ a **4 km** zpět.

Předpokládaný odjezd ze Świeradowa-Zdroje v 18 h; asi 15 km na ubytování v N. Městě p. S. Krátká zastávka u Klingerova mauzolea při silnici od hranic do Nového Města (viz *INFORMACE*).

Neděle 9. května:

Likvidace ubytování a **v 8.00 odchod** na trasy. Společně 1,5 km po **M** na rozcestí U Spálené hospody. *Pozor, následný popis cest na Smrk už nemusí odpovídat stavu v terénu!*

Ředitel ZŠ p. Jindřich Novotný (zs.nmps@volny.cz) nabízí zprostředkovat odborníka na neda-
léké novoměstské štoly, svého bývalého kolegu pana učitele Nádeníka, autora knížky „Smrk,
král Jizerských hor“. Byl-li by zájem, musíme zkusit domluvit alespoň dva týdny před zájezdem.

A Z rozcestí 2,5 km ke Streitovu obrázku, a to buď po **M**, nebo po místní **Z**. Dále 3 km po **M** na Smrk (rozhledna) a sestup 1 km po **M** „Nebeským žebříkem“ na **Č** a po ní (doprava) 8 km přes Tišinu a ch. Hubertku (možnost odb. na Kočičí kameny) do centra Lázní Libverdy k autokaru. **Celkem asi 16 km.**

Těsně před sestupem na Č lze odbočit doleva po neznačené Vidlicové cestě a asi po 400 m ji za tabulí „Pozor! Státní hranice“ přetíná potůček - česká Jizera. Od oné tabule vede k symbolickému pomníčku pramene málo zřetelná pěšina. Sám pramen se nachází na rohu vyššího lesa, vybíhajícího do paseky s řádkou výsadbou mladších smrků.

Zájemci dostanou článek V. Pilouse o problematice obou pramenů Jizery.

B Jako **A** na Smrk (7 km) a 0,5 km po **M** na hraniční přechod. Po navazující polské **Z** asi 1 km na sedlo Łącznik mezi Smrkem a Stógem Izerskim, zde doprava asi 1,2 km po **Ž** přes polskou zdrojnicí Jizery na svážnici (přístřešek), po ní a navazující pěšině asi 0,7 km bez zn. na státní hranici (přibližně k hraničnímu kameni 63/4 v tzv. Sporném území). Po hranici doprava vzhůru asi 100 m na výraznou vrstevnicovou Vidlicovou cestu, po níž je to 1 km na rozc. **Č** a **M** pod Nebeským žebříkem. *Pozor: Asi 0,6 km od hranice protéká pod zborceným žulovým mostkem potůček, u něhož je asi 120 m nad cestou pomníček českého pramene Jizery, k němuž vede pěšinka od tabule „Pozor! Státní hranice“.* - Z rozcestí pod Nebeským žebříkem stále po **Č** jako **A** do Lázní Libverdy. **Celkem asi 20 km.**

C Z rozcestí U Spálené hospody 3,5 km po **Z** k chatě Hubertce (s odbočkou na Kočičí kameny) a 3,5 km po **Č** do Lázní Libverdy. **Celkem asi 9 km.**

Všechny trasy lze prodloužit jednak 1 km po **Ž** k Obrímu sudu (a stejně zpět do Libverdy), jednak (po domluvě!) asi 2 km po **Č** do Hejnic ke kostelu.

Předpokládaný odjezd z Lázní Libverdy v 16.00 hodin, příp. z Hejnic v 16.10.

Asi 155 km přes Liberec, Turnov, Kukleny atd., příjezd do Pardubic do 19 hodin.

Zajímavé zážitky přeje všem

Luboš Chládek

lubchlad@seznam.cz, tel. 466 645 605

30. března 2010

INFORMACE O NAVŠTÍVENÝCH MÍSTECH (v abecedním pořadí u jednotlivých dnů)

Podklady: Citované turistické mapy, webové stránky obcí, Wikipedie

Jizerské hory (Góry Izerskie, Isergebirge) a Krkonoše jsou tvořeny jediným mohutným žulovým tělesem, táhnoucím se od Chrastavy až k Sněžce, širokým 8 - 20 km a sahajícím do hloubky 4 - 5 km. Obě pohoří pouze zeměpisně odděluje Novosvětský průsmyk (Przełęcz Szklarska, 886 m) a říčka Kamienna. Hlavním masivem Jizerských hor v Polsku je Vysoký hřeben jizerský (Wysoki Grzbiet), v němž leží nejvyšší hora Wysoka Kopa (1126 m); tento hřbet, vybíhající ze Smrku (1124 m), tvořil do r. 1710 hranici harrachovského panství. Rovnoběžně s ním se na severní straně táhne nižší Grzbiet Kamienicki (Kamienica 973 m); dalšími hřebeny v Čechách jsou pak Střední jizerský, Vlašský a Desenský. Žula západní (české) části Jizerských hor (převážně biotitický granodiorit) je poněkud jiného složení než krkonošská a vyznačuje se velkými vyčnívajícimi zrny draselného živce. Charakteristické je její zvětvování do tvaru skalních věží a hřibů, které jsou již od r. 1895 oblíbenými horolezeckými terény. V okrajových partiích pohoří se vyskytují krystalické břidlice, vápence a křemence a také je zde výrazná vyvěřelina - Bukovec nad osadou Jizerkou. Česká část Jizerských hor je od 1. 1. 1968 chráněnou krajinnou oblastí o nynější rozloze 368 km². Pohoří je pojmenováno po řece Jizeře (německy Iser, polsky Izera), jejíž jméno je keltského původu stejně jako obdobná jména evropských řek (Isar, Isara, Isère, Ijzer) v oblastech, kde Keltové žili; význam je „bystře proudící voda“. Jizera, která v délce 15 km tvoří státní hranici, má dvě zdrojnice, českou a slezskou (polskou), které byly střídatě prohlášeny za hranice panství. (Viz dále heslo Sporné území.)

SOBOTA:

Czarna Góra (Siwula): Vyhlídkový vrchol 964 m ve Vysokém jizerském hřebeni s řadou malebných skalek.

Izerskie Garby (Weisser Steinrücken, Quarzstein, 1084 m): Vyhlídkový vrchol ve Vysokém jizerském hřebeni s velkou žílou bílého křemene, těženou od 13 stol. pro potřeby sklářství; „Stanisław“ je nejvýše položený lom v Polsku, již nečinný. Původní bílá skála, již odtěžená, byla údajně uctívána kdysi zde žijícími Lužickými Srby jako božstvo Bílý Flins. (Flins nebo Flynz je ve slovanské mytologii vymyšlený bůh smrti. Slovo Flins znamená v němčině oblázek.)

Kamenický hřeben (Grzbiet Kamienicki): Nejsevernější z víceméně rovnoběžných hřebenů Jizerských hor, z nichž v Polsku leží ještě Wysoki Grzbiet, přecházející na Smrku do Čech. Hřeben končí na západě strmým vrchem Sępia Góra (Supí hora, 828 m) s dobrou vyhlídkou z ortorulových skal s velkým obsahem křemene (Biały Kamień) na Świeradów-Zdrój, Vysoký hřeben jizerský a Jizerské podhůří.

Klingerovo mauzoleum: Potomci barona Ignáce Klingera je nechali postavit v r. 1901, vzorem byl kostel Redentore v Benátkách z konce 16. stol. Po válce zpusťlo, v r. 1987 byla dokonce navržena jeho demolice. Rekonstruováno bylo v l. 1995 - 2000, od r. 1994 je kulturní památkou. Cenné je původní pískovcové obložení a vnější kamenická výzdoba. V kryptě jsou uloženy ostatky Klingerovy rodiny, přizemí slouží jako obřadní síň.

Rozdroże Izerskie (767 m): Široké sedlo mezi Vysokým a Kamenickým hřebenem, prochází jím Sudetská silnice. Pramená oblast Kwisy a Małe Kamienné. V bývalé tur. chatě dětská zotavovna.

Stóg Izerski (Jizerský stoh, 1107 m): Nejzápadnější polský vrchol Vysokého hřebene na rozvodí Severního a Baltského moře. Pod vrcholem je tur. chata „Na Stogu Izerskim“ z r. 1924, vybudovaná v typickém slezsko-lužickém stylu nákladem hrabat Schaffgotschů, majitelů panství. Měřická věž byla v r. 2000 uříznuta. V r. 2007 byl zpřístupněn kabinovou lanovkou ze Świeradowa-Zdroje, dlouhou 2171 m. Od r. 1997 turistický hraniční přechod na Smrk.

Świeradów-Zdrój (Flinsberg): Lázně v údolí Kwisy mezi Vysokým a Kamenickým hřbetem, 450 - 710 m n. m. Spolu s lázničkami Czerniawa-Zdrój (z r. 1783) a několika osadami má město asi 4500 obyvatel. - Podle legendy tu rod Milčanů vybudoval pohanské kultovní středisko (viz Izerskie Garby). První zmínky o osadě jsou z přelomu 13. a 14. stol., v r. 1559 je zmiňována ves Flinsberg, první popis minerálních pramenů je z r. 1572. Vědecká komise potvrdila v r. 1739 léčivé účinky a v r. 1768 vznikl první lázeňský dům. Pramení zde čtyři železito-alkalické kyselky (podobné jako v Lázních Libverdě), pátý pramen je radioaktivní. Rozvoj lázeňství nastal až na přelomu 19. a 20. stol., z té doby je většina budov. Léčí se onemocnění pohybového ústrojí, onemocnění revmatologická, neurologická, gynekologická, arterioskleróza, vysoký tlak, osteoporóza. Lázeňský dům z r. 1899 (dle projektu vratislavského architekta Grossera), završený hodinovou věží vysokou 46 m, se skládá ze dvou částí, které spojuje 80 m dlouhá Promenádní hala (Hala Spacerowa) z modřínového dřeva, nejdelší v Dolním Slezsku, vyzdobená rostlinnou polychromií a vitrážemi a také erbem rodiny Schaffgotschů umístěným nad pódiem. Oprava a modernizace budovy po požáru v r. 1970 byla ukončena v roce 1975. Zřídlo kyselky je otevřeno denně od 7.30 do 17.00 hod. Bývalé Mariiny lázně z r. 1904 léčí rašelinnými koupelemi a zábaly. Významnou budovou lázní je rezidence „Marzenie“, vybudovaná v 1901 r. ve švýcarském stylu pro berlínského průmyslníka Julia Pintsche. K městským památkám dále patří „Czarci Młyn“ (Čertovský mlýn) z r. 1890 s původním zařízením, který je i nadále v provozu, a kostel sv. Josefa s dvěma věžemi z r. 1899 (byl soukromým kostelem rodu Schaffgotschů, postaven z popudu hraběnky Marie) se zvonem ze 16. století z Mirska (městečka asi 7 km severněji). - Železnice byla do Flinsbergu zavedena v r. 1909, osobní doprava byla ukončena v r. 1996 a nákladní r. 1997. (V bývalé nádražní budově jsou nyní byty.) Po konci 2. světové války a odsunu německého obyvatelstva lázně obnovily svou činnost 26. května 1946. V tom roce získal Świeradów městská práva a město se tehdy krátce jmenovalo Włyńsk nebo Wieniec-Zdrój. Od r. 1947 má současné jméno, které je odvozeno od jména slovenského svatého Svorada (česky Svěrada), patrona tarnovské diecéze, Nitra a slovenské mládeže. (Poustevník Andrzej Świerad se narodil pravděpodobně na konci 10. století ve vesnické rodině u Krakova, zemřel mezi r. 1030 a 1034.)

Szklarska Poręba (Sklářská Poruba, Schreiberhau): Největší letovisko, klimatické lázně a turistické a lyžařské středisko v západní části polských Krkonoš (v roztroušených osadách nyní celkem asi 7000 obyvatel), 440 - 886 m n. m., založeno skláři r. 1366. Část Marysin založili v 16. stol. čeští protestanti, kteří emigrovali do Slezska. Sklářská huť Josefina (nyní Julia) z r. 1841 je největší ve Slezsku; přístupné sklářské muzeum. V l. 1900-02 vybudována železnice z Tanvaldu do Jelení Hory (Hirschbergu) v tehdejším Prusku, pruský úsek elektrifikován v r. 1923; v r. 1945 spojení přerušeno, v červenci 2010 má být provoz obnoven. Městská práva získala Szklarska Poręba v r. 1959. Znak města je tzv. „mluvící“: pařez a brk napovídá původní jméno Schreiberhau, v překladu Písařova mýtina.

Vodopád Szklarki (Kochelfall): Druhý nejvyšší vodopád polských Krkonoš (po 27 m vysokém vodopádu Kamięńczyka) se nalézá před soutokem s Kamiennou, je vysoký 13,3 m, horní práh je 528 m n. m. Proud vody se spirálovitě stáčí, na levém břehu skalního prahu jsou výrazné obří hrnce. U vodopádu je malá chata PTTK „Kochanówka“.

Wysoka Kopa (Hinterberg, 1126 m): Nejvyšší vrchol celých Jizerských hor (o 2 m vyšší než český Smrk, Tafelfichte); nynější znač. cesta jej obchází. Mezi Wysokou a Przedni Kopou je nejvýše položené rašeliniště v pohoří, 1100 m.

Wysoki Kamień (Hochstein, 1058 m): Vrchol ve Vysokém jizerském hřebení, strmě spadající ke Szklarské Porębě - malebný skalní hřeben 30 m vysoký a asi 500 m dlouhý s dalekými rozhledy. V l. 1837 - 1963 zde stála turistická chata, od r. 2002 je ve výstavbě nová.

Zakręt Śmierci (Todeskurve, Zatačka smrti, 775 m): Nebezpečná ostrá protisměrná zatačka na Sudetské silnici ze Szklarské Poręby do Świeradowa, postavené těsně před 2. svět. válkou; po r. 1945 zde vyjelo v plné rychlosti nákladní auto s vojáky dolů do lesa. Silnice objíždí vysokou skálu (cvičný horolezecký terén). Dřívější nádherná vyhlídka ze silnice na Krkonoše a jejich předhůří a na Szklarskou Porębu je zakryta stromy.

Zwalisko, Zamek Wieczorny (Abendburg, 1047 m): Vrchol ve Vysokém hřebení jizerském s mnoha skalkami. Hora a její severní svahy s výskytem křišťálu v křemenných žilách vyvolaly v 15. a 16. století drahokamovou horečku mezi vlašskými prospektory. K místu se také vztahují pověsti o hradu zakletém do skály a ukrytých pokladech.

NEDELE:

Hejnice: Nejznámější poutní místo v oblasti. Dvouvěžový chrám Navštívení P. Marie z l. 1722-29, v něm část původní kaple ze 14. stol. Got. socha P. Marie z 80. let 14. stol., polní oltář Albrechta z Valdštejna, rodinná hrobka Clam-Gallasů (majitelů Frýdlantu). Klášter s ambitem z l. 1692-96, od r. 1994 Mezinárodní centrum duchovní obnovy.

Hubertka: Rázovitá, jedna z nejstarších turistických chat v Jizerských horách, postavená roku 1906. Naproti ní stojí tzv. Křížový buk s krucifixem, připomínající odchod evangelíků v době protireformace Smuteční cestou do vyhnanství.

Kočí kámeny (570 m): Skála v podobě kočí hlavy byla zpřístupněna pečlivě tesanými schody se zábradlím hejnickou sekcí Horského spolku roku 1923. Částečně bylo zrekonstruováno Jizersko-ještědským horským spolkem v roce 2002. Vyhledka skýtá pohled do údolí řeky Smědé, na obec Bílý Potok a severní svahy Jizerských hor.

Lázně Libverda (Bad Liebwerda): Původní německé jméno Liebverde má patrně význam „líbezný ostrůvek uprostřed bažin“. Poprvé je uváděna v urbáři frýdlantského panství r. 1381, minerální pramen zvaný Boží voda byl známý odedávna. Saský kurfiřt August I. si roku 1583 nechal dovézt několik soudků této léčivé vody, později si ji nechal posílat také Albrecht z Valdštejna na svá tažení. Samotné lázně začaly vznikat až ve druhé polovině 18. století za správy Jana Kryštofa Clama. V l. 1786 - 1818 byly podchycovány další prameny pojmenované po členech rodiny Clam-Gallasů (prameny Mariin, Vileminin, Eduardův, Josefínin, Bierbon a Hubertův). Za zakladatele lázní jsou považováni Kristián Filip Clam-Gallas a jeho syn Kristián Kryštof Clam-Gallas. V době jejich panování byly postaveny mnohé lázeňské budovy a také empírový zámek s jejich erbem. Lázně navštívil 16. 9. 1779 císař Josef II. a v létě 1807 ruská velkokněžna Anna Fedorovna. V roce 1814 zde hudební skladatel Carl Maria von Weber načerpal inspiraci pro svou operu Čarostřelec. V l. 1840-43 v lázních pobýval Josef Jungmann a později mj. Franz Kafka, Alexander von Humboldt, Josef Vítězslav Šimák, Jan Masaryk či Václav Talich. Lázeňský dům byl postaven r. 1760 a opraven po požárech v r. 1911 a 1958. Klasicistní a empírové pavilony lázní jsou z l. 1783 - 1808, dvoukřídlá kolonáda z 1. poloviny 19. století. Dnes se léčí choroby nervové, cévní a srdeční a také celkové vyčerpání.

Měděnec (777 m): Vyhýšenina horského hřbetu sbíhajícího ze Smrku, od konce 16. stol. středisko dolování cínové rudy kasiteritu a dalších rud. Dodnes zachované štoly Erasmus, Oukrop, Nadílka štěstí, Nebeské vojsko, Petr a Pavel a další; jsou zimovištěm netopýrů.

Nové Město pod Smrkem: Založil je r. 1584 Melchior z Redernu jako vrchnostenské horní město, nazváno bylo Nové České Město (Böhmisch Neustatt). Má šachovnicový půdorys, v jehož středu je čtvercové náměstí; tím připomíná saská horní města. V okolí byly objeveny žíly rud železa a především cínu (kasiterit), povolání byli horníci z Krušných hor a Tyrolska. Do roku 1622 bylo otevřeno na 70 štol, ale 30letá válka a odchod majitelů panství Redernů do exilu znamenal pokles těžby. V roce 1617 bylo ve městě asi 120 domů a počet obyvatel byl přibližně 500 osob, v roce 1650 (rekatolizace) ale ve městě zůstalo jen 150 obyvatel. Většina horních děl zanikla již v 17. století a obyvatelé města se začali živit prací na pilách, předemím lnu, bavlny a plátenictvím. Od r. 1839 zde působil jako faktor Ignaz Klinger, který v r. 1862 vybudoval vlastní tkalcovnu. Největší rozmach města nastal od 80. let 19. stol. - byla zrekonstruována radnice, postaveny školní budovy, sokolovna, nová kostelní věž, secesní městské lázně s bazénem, rozhledna a turistická chata na Smrku. Dne 1. 11. 1904 byla zprovozněna železnice z Frýdlantu. Nejvíce obyvatel, 6020, žilo ve městě v roce 1907, z toho bylo 205 Čechů. - Město v průběhu staletí několikrát změnilo název: Původní oficiální pojmenování bylo Bergstatt Böhmisch - Newstatt, r. 1612 se poprvé objevuje zdvojnásobný název Böhmische New Städtel. První písemné české pojmenování městys Nowe Miesto pochází z roku 1654. O přejmenování na Neustadt an der Tafelfichte rozhodlo městské zastupitelstvo dne 20. 2. 1900, návrh byl úředně schválen a povolen 17. 10. 1901. Zajímavé je, že na poštovním razítku z roku 1905 je název města Neustadt beim Friedland. Od roku 1921 se objevuje i česká podoba Nové Město pod Smrkem, která se od roku 1945 používá jako jediná.

Obří sud: Výletní restaurace nad Lázněmi Libverdou, postavená r. 1931 podle Obřího sudu na Javorníku v Ještědském hřebenu (ten shořel 20. září 1974).

Smrk/Smrek (Tafelfichte, 1124 m): Nejvyšší hora českých Jizerských hor. Původní jméno dokládá, že se zde stýkaly hranice Čech, Slezska a Lužice a tím tři panství, jejichž majitelé byli uvedeni na tabulích. Tur. chata a dřevěná rozhledna byly po r. 1946 zničeny, od 20. 9. 2003 je přístupná moderní kovová rozhledna. Poblíž je pomníček na památku návštěvy (v r. 1809) básníka a vojáka Karla Theodora Körnera (1791 - 1813, padl v napoleonských válkách).

Sporné území: Jihových. úbočí Smrku, kde nebylo zřejmé, který z potoků, jež se stékají na horním konci Velké Jizerské louky, má tvořit hranici mezi českým a slezským panstvím (viz trojmezí na Smrku). Spor o území a těžbu dřeva v něm trval od r. 1537 do r. 1845, kdy byla komisionálně vytyčena umělá hranice s přímými úseky, platná dodnes.

Tišina: NPR na strmých svazích nad Hájeným potokem. Mohutné skály (horolezecké terény) v bukovém porostu s javorem klenem, smrkem a jilmem. (Asi 1 km od směrovek na Tišíně cestou do Libverdy je 30 m vlevo pod cestou Kauschkova věž, nejobtížněji lezecky přístupná věž v Jizerských horách, tvořená dvěma kvádry na podstavci.)

Děkujeme sponzorům, za jejichž finanční podpory se akce TKSP uskutečňují:					
 <p>VÝCHODOČESKÁ GEODETICKÁ</p>	 <p>portuj námi</p>	 <p>OZP 207 OBOROVÁ ZDRAVOTNÍ POJIŠTOVNA ZAMĚSTNANCŮ BANK POJIŠTOVEN A STAVEBNICTVÍ</p>	 <p>Město Pardubice podporuje sport</p>	 <p>Lázně Bohdaneč RETIA</p>	 <p>FARMA SLUNEČNÝ DVŮR</p>